

وَإِذْ تَأْذَنَ رَبُّكُمْ لَيْسَ كُرْمَهُ لَزَرِيدَنَّمْ وَلَنْ
كَفَرْتُ إِنْ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

Yeroo Gooftaan keessan [akkana jechunun] labse [yaadadhu].
"Yoo Na galateefatun [qananii Kiyya irraa] isinifin dabala. Yoo
Natti kafartan dhugumatti adabbiiin Kiyya akkaan hamaadha."

Al-Qur'aan 14:7

Amaloota Milkaaâ€™inna Saddeet

Description

Daldala keessattis taâ€™ii jirenyaa keessatti namni tokko milkaaâ€™uf amaloota filatamoo fi gaggaarii taâ€™an qabachun isarra jira. amalooni kunniin takcaa uumaman takcaa immoo adeemsaa keessa argamu. Namni amala badaa yoo qabaate jirenyaa keessatti milkaaâ€™u akka hin dandeenye beekun amala badaa kana ofirraa kaasuf haa carraaqu. Namni tokko milkaaâ€™uf xiqqaate xiqqaatu amaloota armaan gadii saddeet horachu qaba.

1.Galata (Gratitude)â€“ tarii amalli kuni buâ€™uura fi garmalee barbaachisa kan taâ€™e amalooni biroo irratti ijarramaniidha. Galata galchuun faaydaa baayâ€™ee qaba. Inni guddaan garuu karaa jaalala Rabbii itti argatanii fi ibidda irraa baraaramuun Jannata itti seenaniidha. Galata galchuu dhiisun kufritti nama geessa. Namoonni fiixe milkaaâ€™inna irra ijjatan amalli guddaan isaanii galata galchuudha. Galata galchuun haafayu fi waanyuf gabra akka hin taane nama taasisa qananii qaban akka beekan waan nama godhuuf.

Ammas galata galchuun akka of hin tuulle nama gargaara. Namoonni galata hin galchine baayâ€™een isaanii of tuulu fi dhaadachuun ofii fi namoota biroo miidhu. Wanta xiqqoo hojjatanii ittiin waan oftuulaniif uguruu osoo hin gahiin bakka hin taanetti kufu. Garuu namni galata galchuu madaala ofii eeggachuun sadarka sadarkaan fiixe milkaaâ€™inna irra gaha. Akka shaakalatti galata galchuuf- hojiin gaariin atti hojjatte ykn daldalli daldaalte buâ€™aa irraa buufatte, buâ€™aan kuni kan argame humna fi beekumsa kee qofaan akka hin taane beeki. Akkana jedhi, â€œosoo Rabbiin kana naaf laaffisu baate silaa wanti naaf dhufu tokkollee hin jiru. Kanaafu, Rabbii kana naaf laaffiseef galanni haa galu.â€ Ammas galata galchuun jechuun arrabaan qofa Alhamdulillah jechuu qofa osoo hin taâ€™in wanta Rabbiin itti nu ajaje hojjachuu fi wanta Inni irraa nu dhoowwe dhiisudha. Fakkeenyaf, nama waan gaarii siif hojjate tokko arrabaan â€˜Galatoomiâ€™ jetteenii ergasii gocha keetin isatti yommuu finciltu (faallessitu) kuni galata ni jedhamaa?

Dhugumatti, galata galchuun buâ€™uuralee milkaaâ€™innaa keessaa tokko akka taâ€™e Qurâ€™aanaa keessatti ni arganna:

U'UZØ¥U•Ø°U' Ø°UZØ£UZØ°U'UZU†UZ Ø±UZØ•U'U•UfU•U U' U,,UZØ;U•U†
Ø°UZÙfUZØ±Ù'Ø°U•UÙ'Ù,ÙZØ£UZØ°Ù•UÙØ°-ÙZÙ†Ù'ÙZÙfÙ•Ù'Ù-Ù'ÙZÙ,ÙZØ;Ù•Ù†
ÙfÙZÙ•ÙZØ±Ù'Ø°U•UÙ'Ø¥U•U†Ù'ÙZ Ø°UZØ\$Ø°Ù•Ù%Ù,,ÙZØ°ÙZØÙ•ÙÙØ°ÙÙ

Yeroo Gooftaan keessan [akkana jechuun] labse [yaadadhu], â€œYoo Na galateefattan [qananii Kiyya irraa] isiniifin dabala. Yoo Natti kafartan dhugumatti adabbiin Kiyya akkaan hamaadha.â€
Suuratu Ibraahim 14:7

Kanaafu, galata galchuun buâ€™uura milkaaâ€™innaati, galata galchuu dhiisun immoo buâ€™uura kufaati fi adabbiiti.

2.Hoijiif naamusa cimaa qabaachu“ naamusa hojii yommuu jennu hojii tokko hojjachuuf fedhii cimaa qabaachu fi qulqullinnaan hojii san hojjachuudha. Akkasumas, yeroo hojiin itti jalqabu fi xumuramu kabajuudha. Wanta hojjatan san yeroo kenname keessatti xumurun naamusa hojiiti. Biyya keenyatti naamusni hojii haala nama jibbisuu irra jira. ofuma irraa kaane naamusni nuti hojiif qabnu kan badeedha. Kanaafu, rakkoo kana sirreessun harqoota hiyyummaa jalaat yoo bahuu barbaanne naamusa hojii cimaa qabaachuf tattaafachu qabna. Hojii keenya qulqullinnaa fi yeroo jedhame keessatti xumuruuf tattaafachun nurra jira. Yooakkana goone carraan baay™een nuuf banamu. Garuu naamusa hojii cimaa yoo hin qabaatin ofumaa carraa ofitti cufne.

3.Xiyyefannoo-xiyyefannoo jechuun qalbiin bakka hojii jiraachu jechuudha. xiyyefannoo bakka lamatti quodu dandeenyaa. Tokko xiyyefanno kaayyoo- jirenya keessatti milkaaâ€™uf kaayyoo kee murtaaâ€™a taâ€™uu qaba. Kaayyoo erga murteessite booda kaayyoo kana irratti xiyyefachuf ni tattaafatta. Daldalas taâ€™i wanta biraas, tokko keessaa filadhu irratti xiyyefadhu. Wantoota kudhan bakka tokkotti nan hojjadha yoo jette, suni ni ulfaata. Xiyyeefannaan lamaffaa immoo hojii yeroo gabaaba hojjattu irratti xiyyefachuu fi wantoota nama jeeqan ofirraa fageessudha. Xiyyeefannoohojii keenya qulqullinnaan akka hojjannuu fi yeroo gabaaba keessatti akka xumurru nu taasisa.

Wanti armaan olitti hubatamuu qabu fi dagatamu hin qabne, addunyaa irratti xiyyefadhu Aakhiraan dagadhu jechuu keenya miti. Ammas aakhira qofa irratti xiyyefadhu addunyaa dagadhu jechuu keenya miti. Kana irra aakhiraan kaayyoo olâ€™aanaa kee godhachuuun addunyaa immoo karaa irra deemte aakhiraan ittiin geettu haa taatudha. Maallaqa argachuuf wanta tokko irratti xiyyefadhu. Maallaqa argatte san immoo jirenya kee ittiin fufsiifta. Sadaqaa kennuun ganda aakhiraan ittiin geessa.

4. Itti fufiinsa“ wanta qabatan tokko hanga galmaan gahanii obsaan itti fufuun furtuwwan milkaaâ€™innaa keessaa tokko. Xiqqoollee haa taatu wanti ati guyyaa guyyaan hojjatu walirra tuulamun milkaaâ€™inna dilbii (guddaa) taati. Dhugumatti hojiin gaariin Rabbiin biratti jaallatamaa taâ€™e hojii yeroo hundaa hojjatamu akka taâ€™ee Ergamaan Rabbii (SAW) nu beeksisu:

Ù·ÙŽØ§Ø¹Ù·Ù„ÙŽÙÙ·Ù·Ø§Ø£ÙŽÙ†Ù·ÙŽØ£ÙŽØ¹Ù·ÙŽØ§Ù„Ù·Ø§Ø¹Ù·ÙŽÙÙ·Ø¥Ù·Ù„ÙŽÙ%Ø§Ù„Ù„Ù·ÙŽÙ‡Ù·Ø£ÙŽØ¹Ù·ÙŽÙÙ·Ù‡Ù·Ù·ÙŽØ¥Ù·Ù†Ù·Ù·ÙŽÙÙ·ÙŽÙ

â€œBeekaa! Hojiin Rabbiin birratti garmalee jaallatamaa taâ€™e,osoo xiqqaateyyu hojii itti fufaa taâ€™eedha (yeroo hundaa hojjatamuudha)â€¢ Sahih Muslim 2818

Akkuma Turkoonni jedhan, â€œDamlaya damlaya gA¶l olur. (Bishaan cophe cophe haroo taâ€™aa)â€¢ Wantoonni xixiqoon yoo walirra kaaâ€™aman wanta guddaa taâ€™u.

Kanaafu, milkaaâ€™inna yoo barbaadde wantuma xiqqoo dandeessu irraa kaâ€™i itti fufi. Kufaati yeroo gabaaba fi gufuwwaniif harka kennu osoo hin taâ€™in obsaan itti fufi.

5.Nashaaxa (Passion) qabaachuâ€“ wanta gaarii tokko fedhii cimaan hojjachuun dandeetti ofii akka abuuran, balballi carraa akka banamu fi argannoo haarawa akka argatan nama taasisa. Tarii wanta tokko hojjachuun fedhii hin qabnu taâ€™a. Hin dhiphatin fedhii kana argachuu dandeessa. Akkamitti? Jalqaba buâ€™a wanta hojjattu kana ilaali. Ergasi itti siqii hojjachuun eegali. Guyya guyyaan saâ€™aati ykn daqiiqa muraasa hojjachuuf itti of dirqisiisi. Yeroo muraasa yommu itti of dirqisiistu hadhaa ni dhandhamta. Garuu san booda miâ€™aa argachuu eegalta, hulaan wayii siif banama. Fakkeenyaf, kitaaba dubbisuu fedhii yoo hin qabaanne, guyyaan daqiqaa 30f fuula muraasa dubbisuuf murteessi. San booda nashaaxan (fedhii cimaan) ni dhufa.

6.Amanamummaâ€“ amanamummaa qabaachu jechuun namni tokko gumaacha, dirqamoota fi waadaa isaatif sirritti itti gaafatamummaa fudhataa jechuudha. Karaa biraatin amanamummaa jechuun jecha ofitiif dhugaa taâ€™uu jechuudha. Kana jechuun wanti dubbatanii fi hojjatan dhugaa fi haqa irraa kan fagaate taâ€™u hin qabu. Namni tokko milkaaâ€™inna fi gammachuun dhugaa yoo barbaade amanamummaa qabaachu qabaa jechuudha. Faallan amanamummaa kijibaa fi ganuudha. Namni kijibuu, waadaa diigu fi nama ganuu gonkumaa hin milkaaâ€™u. Ati, â€œAni nama akkanaati.â€¢ jechuun abdi kutuu dandeessa. Lakki! Abdi hin kutin. Amaloota fafee armaan olii jijiruun amala amanamummaa qabaachuf carraaqqi. Yoo akkas goote nama milkaaâ€™u taata.

Daldala keessatti milkaaâ€™u yoo feete amanamummaa qabaadhu.

7.Amala gaarii qabaachu- amala badaa (Negative personality) qabaachun milkaaâ€™inna irraa duubatti nama harkisa. Namni amala gaarii qabu nama kamiyyuu waliin salphatti walii gala. Amala gaarii yommuu jennu wanta gaarii hunda kan of keessatti qabatuu fi wanta fafee irraa fagaachudha. Namootatti amala gaarii yommuu agarsiisnu isaan kabajuu, itti oftuulu dhiisu fi haqa malee isaan miidhu dhiisudha. Daldala keessatti ykn bakka hojitti amala gaariin isaan waliin hojjachuun akka maagnetti ofitti harkisuudha.

8.Namoota biroo tajaajiluâ€“ yommuu milkaaâ€™inna dhandhamtu akkamitti akka argatte hin dagatin. Osoo kortoo milkaaâ€™inna koraa jirtu, namoota biroo tajaajiluf fedhii qabaadhu. Namoonni dursa ati tajaajilu qabdu haadha fi abbaa keeti. Milkaaâ€™inna kana akka geettuf sababa kan taâ€™an isaan waan taâ€™aniif. Wanta ykn humna qabduun akkuma nama tajaajiltuun milkaaâ€™inni kee dabalaad adeema.

Gudunfaa

â€¢Galata galchuun buâ€™uura milkaaâ€™inna fi gammachuuti. Galata galchuun dhiisu fi ganuun immoo buâ€™uura kufaati fi adabbiiti.

â€¢Namoonni hojiif naamusa gaarii fi cimaa qaban namoota yeroo baayâ€™ee milkaaâ€™aniidha.

â€¢Saâ€™aati tokkoof xiyyefannoon hojii tokko hojjachuun saâ€™aati kudhaniif xiyyefannoo malee hojjachuu caalaa.

â€¢Yeroo takkaan wanta guddaa fi baayâ€™ee hojjatanii dhiisu irra xiqlaattullee yeroo hundaa itti fufanii hojjachuutu caala.

â€¢Fedhii cimaan wanta tokko hojjachuun nuffii (hifanna) fi dukkana jireenyaa namaraa oofa, balbala carraa bana, hojiin qulqullinna akka qabaatu taasisa.

â€¢Namni amanamummaa qabu nama balballi milkaaâ€™innaa, gammachuu fi badhaadhinnaa banamtuufi.

â€¢Daldala keessatti milkaaâ€™u yoo barbaadde amala gaarii qabaadhu. Waadaa hin diigin, hin kijibin, nama hin gowwoomsin, nama hin ganiin, beellama kabaji, hin hatin. Maamiltoota kee kabaji, itti of hin tuulin, itti seeqadhu, amaanaa eegi, hin arrabsin, osoo isaanis ofis hin miidhin gatii madaallamaan itti gurguri. Amaloota Turkoota keessaa tokko yommuu namni wanta tokko bituuf itti dhufu, HoÅŸgeldiniz (Baga dhuftan). Maal barbaaddu? Maal isin gargaaru? Buyurun (wanta jechuu barbaaddan jedhaa!)â€¢ fi kkf Amala gaariin nama simatu. Fuula guuraa yoo nama simatte namoonni sirraa dheessu.

Kitaaba wabii: â˜š**Five Pillars of Prosperity-** Essentails of Faith-Based Wealth Building- Dr. M.Yaqub Mirza- fuula 14-17

Iccitii milkaaâ€™innaa fi tarkaanfilee milkaaâ€™innatti nama geessan caalatti baruu barbaadduu? Yoo akkas taâ€™e kitaaba â€œYaadaa fi Milkaaâ€™innaâ€¢ Fedhu maaliif hin dubbisnee? As tuqaa:
<https://sammubani.com/2021/10/23/yaadaa-fi-milkaaina-kitaaba-guutuu/#more-17304>

Date Created

September 3, 2017

Author

admin